

Dincolo de zid

Din păcate, n-am fost la Toulon, să văd noul spectacol cu **Carmen** de Georges Bizet pus în scenă la Opera de acolo de către Cristian Mihăilescu, dar am prins câteva dintre ecurile acestui mare succes, imortalizate în cronici deosebit de elogioase, care mi-au stârnit și mai mult curiozitatea. Oricum, o "curiozitate" în sine rămâne însăși invitarea regizorului român să monteze, în patria ei, opera națională a Franței – și încă la închiderea stagiunii care marchează dubla aniversare a cinci pătrare de veac de la premiera absolută din 3 martie 1875 și de la moartea autorului, survenită exact trei luni mai târziu. Această dovadă de încredere din partea celui mai vechi director de teatru liric din întreaga Europă (dacă nu cumva chiar din lume!) – Guy Grinda – demonstrează faptul că încă de anul trecut, cu acel mozartian **Così fan tutte** montat tot la Opera din Toulon, Cristian Mihăilescu a reușit să străpungă zidul Vestului, până acum impenetrabil pentru regizorii de operă din România. (Cum se știe, atunci când a început să monteze spectacole lirice în străinătate, Andrei Șerban se afla deja de ceva vreme de cealaltă parte a acestui zid...)

Din păcate – cum spuneam –, n-am fost la Toulon, însă am avut șansa de a urmări spectacolul în cauză înregistrat pe o casetă video de amator. (Dar... ce amator! Soprana Felicia Filip, care a suplinit experiența în materie a operatorului profesionist printr-o permanentă aducere în prim-plan a esențialului, pe care doar un cunoscător al genului în general și al acestei opere în special ar fi putut-o realiza la un asemenea nivel...)

Trebuie să spun de la bun început că – chiar și așa, captate cu camera video, și încă din cel mai îndepărtat colț al sălii – toate vocile echipei touloneze sună extraordinar, de la aceea a interpretei eroinei titulare (Sylvie Brunet) sau ale partenerilor săi cei mai importanți (Ernesto Grisales în rolul lui Don José, Philippe Duminy în Escamillo, Agnès Bastian în Micaëla, "cvartetul" Françoise Destembert, Christine Solhosse, Jean-Marie Delpas și André Simon în rolurile contrabandiștilor, ca și cei doi soldați – Christian Poulizac în Zuniga și Jean-François Ercolani în Moralès)

și până la acelea ale celor două coruri (ei, da: toulonezii își pot permite și corul de copii cerut de către Bizet, nu recurs – ca bucureștenii – la penibilul surrogat al unui cor de femei deghizate!). Datorită conducerii muzicale exigente, ferme și inspirate totodată, pe care o asigură cu mare măiestrie dirijorul Christian Segarici, întotdeauna raportul dintre sonoritățile vocale și cele orchestrale (precise și strălucitoare, la rândul lor) este cel ideal. În plus, dicțiunea perfectă a tuturor cântăreților îi permite oricărui cunoscător al limbii franceze să înțeleagă fiecare cuvânt!

În aceste condiții, spectatorul se poate bucura din plin și de componenta vizuală a operei, unde rezidă de obicei noutatea cea mai frapantă a unei montări. Aici, de pildă, ceea ce șochează încă de la cea dintâi deschidere de cortină este ambigua plasare a acțiunii într-un spațiu care poate fi tot atât de bine înăuntrul sau în afara arenei de corrida. Pare a fi interiorul acesteia, căci zidul foarte înalt (ca de cetate) care o mărginește este concav; pare a fi exteriorul ei, căci de el nu se sprijină tribunele, ci doar câteva scări abrupte, care conduc sus, pe "metereze". Dincolo de evidentul simbol al echivocei dualități constrângere-libertate și dragoste-datorie (citește fidelitate: față de jurământul militar și față de familie – în cazul lui Don José; față de partenerul ales – în cazul lui Carmen), va fi dorit oare Cristian Mihăilescu să încifreze aici însăși lupta sa de a trece

dincolo de zidul despre care vorbeam la început?...

Deasupra acestui zid, ceea ce pare a fi cerul unei zile însorite (în actele I și IV), al unei nopți senine, cu lună plină (în actul II), sau al uneia încețoșate (în actul III) este de fapt un imens ecran unde se vor proiecta, în momentele de înclășare dramatică, răsfrângerile în imagine plastică ale gândurilor și emoțiilor pe care le trăiesc eroii operei. (Destinația aceasta a fundalului este de altfel marcată explicit, prin încadrarea lui într-o "ramă" ce-l face asemănător unei fotografii prinse de colțuri într-un album.)

Iar ceea ce se întâmplă jos, în piața-arenă a confruntărilor reale, este de o simplitate și un firesc rareori întâlnite în spectacolele de operă. Privit fotografic cu fotogramă, filmul regizoral se distinge în plus printr-o frumusețe plastică deosebită: Cristian Mihăilescu gândește funcționalitatea fiecărei plasări în spațiul scenic, a fiecărei atitudini corporale, a fiecărui gest și chiar a fiecărei priviri (uneori îndelungi, generând mișcări infinitezimale de atracție sau respingere între eroii dramei), fără a neglija nici o clipă efectul pictural de ansamblu. Iată deci suficiente motive pentru ca, la sfârșitul reprezentației, publicul să facă – atât interpreților, cât și (mai cu seamă!) regizorului – o manifestație de entuziasm care nu se mai sfârșea. Ce va mai fi fost și după aceea, la ieșirea artiștilor din teatru, pot doar să-mi imaginez...

Luminița Vartolomei

Cristian Mihăilescu (în dreapta), cu Carmen (Sylvie Brunet) și Don José (Ernesto Grisales)

